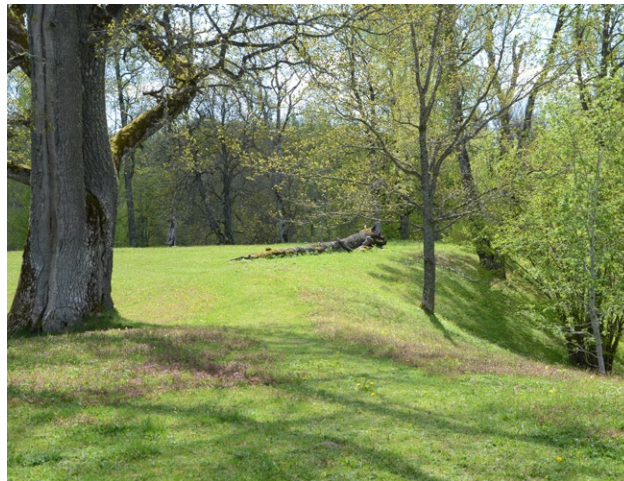

Snavlunda-Tjälvesta

Backsippa till vänster, en av områdets dödisgröpar i mitten samt utsikt över sjön Trehörningen till höger. Foto: Elisabeth Karlsson

I Snavlunda och Tjälvesta skyddas ett kulturlandskap med anor från järnåldern. Här kan du ströva genom böljande ängar och grönskande lövlundar. De välbesökta naturreservaten ligger sida vid sida strax norr om Askersund.

Upptäck Snavlunda och Tjälvesta!

Snavlunda och Tjälvesta är populära utflyktsmål, särskilt om våren då vitsipporna breder ut sina vita mattor. Men en tur till reservaten kan göras året om. Om sommaren står ängarna i full blom och på hösten kan du uppleva lövskogens färgskiftningar. Genom reservaten går ett nät av stigar. Terrängen är kuperad, men det finns många fina platser att vila benen på. Längs stigarna finns informationsskyltar om natur och kultur.

Ett verk av is och vatten

Det böljande och sjörika landskapet i Snavlunda och Tjälvesta är bildat i slutet av den senaste istiden, under en kallare period då isen låg still. Ur isen forsade älvar med kalkrik sand och grus som byggde upp ett delta framför iskanten. I deltat kantrade isblock som bäddades in i isälvs materialet. När isen smälte bildades vattenfyllda gropar med branta sidor. Flera djupa gropar är fortfarande vattenfyllda och utgör idag sjöar i landskapet. Grundare sänkor har vuxit igen till kärr, medan andra har blivit torra "skålar". En av fördjupningarna i slätterängen väster om Kyrkesjön kallas för "Jättens handfat". Jätten som avses är sägnens Tjälve, som lär ha gett namn åt Tjälvesta gård.

Gammalt kulturlandskap

De flacka markerna längs landsvägen i öster har brukats som åkrar åtminstone sedan 1500-talet. Nästan all annan mark i naturreservaten är gammal ängsmark. Här har Tjälvestas och Snavlundas bönder slagit sitt hö mellan glest stående lövträd och hasselbuskar. När slåttern upphörde växte ängarna igen, men numera hålls stora delar av reservaten återigen öppna. Ängen väster om Kyrkesjön, Slätterängen, slås årligen. Andra marker hålls öppna av betande djur. I de delar av reservaten som inte betas eller slås växer lummiga lövskogar.

Natur som inspirerar

De böljande ängarna har inspirerat många författare och poeter. Landskapet skildras bland annat i "Vägen genom ängarna" från 1961 skriven av Berit Spong som var bosatt på Tjälvesta gård. Carl Michael Bellman, Carl von Linné och Erik Gustaf Geijer lär också ha besökt och fascinerats av den vackra naturen.

Blomsterrika ängar och hagmarker

I reservatens ängar och hagmarker finns ett myller av växter och djur som trivs i ljusöppna, varma miljöer. Till ängens växter hör backsippa, svinrot, smörbollar, brudbröd, gullviva, åker- och ängsvädd.

Blommorna erbjuder ett skafferi av pollen och nektar för fjärilar, bin och andra småkryp. Höskörd och betande mular är förklaringen till de öppna markernas mångfald. Utan slätter och bete skulle artrikedomen utarmas och ersättas av en ensartad flora av högväxta växter och sly.

Grönskande lundar med rikt fågelliv

Lundarnas flora är som rikast om våren innan trädens täta lövverk skuggar marken. Sippor, lungört, vårärt och tandrot är exempel på arter som trivs i den rika myllan. I skogen finns gott om gamla och döende träd. I den murkna, mjuka lövveden bygger hålhäckande fåglar bo. Hit hör blåmesen och den svartvita flugsnapparens, kattugglan och alla våra hackspettar. I naturreservaten lever till exempel landets minsta spett – den ovanliga arten mindre hackspett. Den murkna veden är också värdefull för svampar, lavar, mossor och vedlevande småkryp. Hasseln är en vanlig buske i hela naturreservatet. Dess nötter uppskattas av nötväcka, nötskrika och den ovanliga nötkräkan som kan ses i reservaten om hösten.

Sjöar med rik växtlighet

Naturreservatens sjöar är kända för sin rika växtlighet. I det klara och kalkrika vattnet lever många olika undervattensväxter. Mångfalden är ett gott tecken på att sjöarna mår bra och har en god vattenkvalitet. Vid sjöarna trivs många olika arter av trollsländor.

Gullviva
Ill: Michael Holmberg

Svinrot
Ill: Margareta Hildebrandt

Nötkräka
Michael Holmberg

Mindre hackspett
Ill: Niklas Johansson

Vårärt
Ill: Jonas Lundin

Lungört
Ill: Jonas Lundin

Fakta om reservatet

Bildat år: Tjälvesta 1956, Snavlunda 1965
 Storlek: Tjälvesta 68 hektar, Snavlunda 83 hektar
 Markägare: Svenska kyrkan och enskilda
 Förvaltare: Länsstyrelsen
 Reservatsbildare: Länsstyrelsen

Vägbeskrivning

Naturreservaten nås via vägen mellan Askersund och Vretstorp. Längs vägen finns skyltar mot reservatens entréer.

§ Tänk på att det inte är tillåtet att:

- förstöra eller skada fasta naturföremål eller ytbildningar
- plocka blommor, gräva upp växter, bryta kvistar eller på annat sätt skada vegetationen
- medvetet störa djurlivet till exempel genom närgången fotografering av fågelbo
- ta med okopplad hund
- avsiktligt störa betesdjuren
- tälta eller ställa upp husvagn
- göra upp eld, fiska eller köra motorbåt
- köra motorfordon annat än på anvisade vägar
- parkera annat än på anvisad plats
- rida eller cykla annat än på de genomgående brukningsvägarna
- anordna snitslade spår, tipspromenader, terränglöpningar, orienteringstävlingar eller liknande
- sätta upp tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller liknande
- på ett störande sätt använda radio, grammofon, bandspelare, musikinstrument eller dyligt

